

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Holyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 5.

A szerkesztőség kérésre visszaadja
 vagy megőrzi nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Aratás és adófizetés.

(K. Ö.) Bilinszki osztrák pénzügyminiszter felszólalt az osztrák képviselőház pénzügyi bizottságában és utalással a jó aratásra váró kilátásokra, azt a meglepő nyilatkozatot kockáztatta meg, hogy a jó aratásra való tekintettel lehetséges lesz a nép adóképeségét megfeszíteni. És mivel Bilinszki nem annyira Ausztria, mint inkább Magyarország jó termésére célozott és mivel a hadügyi, beruházási és egyéb költségek szaporodása révén előálló adóemelést minket is közelebről érdekel, jó lesz, ha szemébe nézünk annak a már bejelentett szándéknak, mely a jó aratást a fiskus javára akarja eszközlálni.

Ildomos és célszerű eljárás-e ez az államkincstár részéről és vajjon ezzel az állam nem lép-e azon tényezők sorába,

melyek állandóan azon mesterkednek, hogy az aratást a gazdaközönség rovására elértéktelenítsék.

Tegyük fel, hogy jó aratásunk lesz — ámbár az utolsó napok időjárása sokat rontott a jó kilátásokon. — De ebben az esetben vajjon kinek van joga a jó aratást a maga javára leszámítolni? Az államnak semmiesetre sem. Adóképeségünk tulontul meg van feszítve és mindaddig, míg pénzzel csináljuk meg a többséget és a politikában azt a váltógazdaságot honosítjuk meg, mely nem az uralkodást gyakorló párt programjának megvalósítását, hanem a párttagok váltóinak leszámítolását tüzi ki célul, nem lehet kilátásunk arra, hogy a produktív munka élvezze fáradozásának gyümölcsét.

Ha jó aratásunk lesz, annak hasznát lássa a gazda és a fogyasztó. Elsősor-

ban a gazda, aki a termelés összes kockázatait viseli és akinek az értékesítésbe alig van beleszólása. A tavalyi szűk esztendőből pusztán a közvetítésnek volt haszna, a termelő gazdának alig, mivel alig volt mit piacra vinni. És most, hogy jobb aratásra van kilátásunk és a gazda reménykedik, hogy a tavalyi szűkös esztendőt az ideai bőséggel pótolandja, jön a fiskus és azt mondja, hátrább az agarakkal, gazda, mert az Isten áldása nekem kamatozik.

És vajjon miért? Talán, hogy újabb befektetésekkel a produktív munka megerősödését és fejlődését tegyük lehetővé? Dehogyan. Csak azért, hogy a militarizmus molochjának áldozzunk, annak a militarizmusnak, mely nemcsak önmagában véve inproductív, de egyttal minden nemzeti produktív munka kerékkö-

Modern butorok ■ 54 LUKÁCS NANDOR-nál Rákóci-ut 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A békés-csabai új római katolikus templom.

Az a lélekemelő ünnepség, mely június 12-én Békés-Csabán végbement, midőn tudnillik Fetser Antal palaeopolisi főszentelt püspök, káptalani helytartó a csaknem három év óta épülő készülő római katolikus templomot felszentelte, csaknem évszázados végy teljessége volt. Valóban az a kis templom, melyet Harruckern Ferenc 1769—70-ben épített a csabai katolikus hívek részére, csak néhány száz lelket fogadhatván be, »Európa legnagyobb faluja« (a kis földrajzban így tanultuk) jelentékeny katolikuságának ugyancsak szűk volt. Nemcsak ünnepnap, hétköznapokon is, mert a csabai katolikus hívek sohasem tartoztak a templomkerülők közé.

Hogy a datumokkal kezdjük: az új templom építését, Hofhauser Antal, budapesti műépítész tervei szerint,* Bányai, Lipták és Klenk vállalkozók 1907. augusztusában kezdték meg az alapkövetélt ugyanezen esztendő november 3-án tartotta meg Fetser püspök; kívülről elkészült a templom 1909. novemberében, belül-

* Öttervezte a szép karmelita templomot is Budapesten, mely azonban a csabainál jelentékenyen kisebb 45 m. hosszú és 17 m. széles léván.

ről 1910. júniusában, melynek 12-én a főszentelés is végbement.

Méreteire nézve az új egyház hazánk közép nagyságú templomai között foglal helyet; külső hossza 54.95, magassága 27.20, szélessége 24, a kereszthajónál csaknem 30, a torony teljes magassága 60 méter. A csabai nagy lutheránus templomnál hosszabb, de jóval alacsonyabb és keskenyebb. Ellenben nagyobb terjedelmű, mint akár a nyíregyházi, akár a törökszentmiklósi új római katolikus templomok, A nagyváradai egyházmegyében terjedelmre mindjárt a székesegyház után következik.* A csabai új katolikus templom belső hossza 51.25, szélessége 21, magassága (a főhajóbar) 17.35 méter. A kereszthajónál a templom szélessége 30 méter felé jár. Stílusa korai csucsíves itt ott átmeneti reminiscenciákkal. Szerkezete általános jellemzésére felhozzuk, hogy három hajós, és kereszthajós bazilika,** a főhomlokzaton két, mint említettük 60 méter magas toronnyal, a kereszt és hosszhajó metszésének csúcán egy kisebb huszártoronyra I. A templom főhomlokzata impozáns látványt nyújt. A két torony között oszlopos, köztől faragott hármass nyílású diszorcizmatokkal ellátott kapu-

* A nagyváradai székesegyház belső hossza 68, belső szélessége 26.8 méter, a kereszthajónál valamivel nagyobb. Hazánk legnagyobb templomai között foglal helyet.

** Bazilika, azaz főhajója magasan emelkedik a mellékhajók fölé.

zata vagy portáléja van, de csak egy kapuja (ölygyfa-ajtóval), gazdag vert vas levédéssel. E kapuzat fölött hatalmas diadalív szerű bélelt csucsíves fülke emelkedik, a homlokzat főormával. A fülke közepén gyönyörű lóhere mintázatos, ugynevezett »méműves« nagy rózsablak vagy Katalin-kerék díszleg, a főhajó egyetlen ablaka a homlokzaton, A homlokzat két nagy tornya mindvégig négyszögletű, de kiszögellő támaszai, emeletenként nagyobbodó ablakai eleven és változatos képet adnak, melyet tökéletessé tesz az eredeti szerkesztésű karcu halvány kékeszürke eternit-palasisak. Egyébiránt a templom egész fedele eternit-palából készült. A homlokzat gazdag színhátású: a felületek sárgás, a kiugró nagyobb tagozatok vörös téglából, végre egyes dísztagozatok: oszlopok, oromzatok fehér kőből készültek, s így a kékeszürke sisakfedelekkal eleven színezésű egészet képeznek. A templom teste oldalt vagy hátulról nézve is gazdag tagozású változatos egész, a főhajónál és kereszthajónál hármass, a mellékhajóknál iker, a szentélynél magános ablakokkal. Pillér és ívtámasztók teszik eleve a hajók képét, bár, főleg ez utóbbira — Rábitz — holozat lévén, szerkezeti szükség nincs.

A templom belsejéről, mely most még kissé üres, csak bizonyos tartózkodással irhatunk. Térhatása pompás: nemcsak terjedelme főleg igen széles a templom, de annak is látszik. A pillérek, oszlopok terjedelmé valóban

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Új női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóci-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Cziller mellett.)

tője. A szociális korszaknak valóságos iróniája ez a folyton fejlődő militarizmus. A német császár a bibliával fekszik le és ébred fel, de azért mégis belekényszeríti Európa államait anyagi erejüket meghaladó fegyverkezésbe. Békeügyleteket alkotunk, békeünnepet tartunk, konferenciákat, kongresszusokat tartunk, de azért állandóan a nyakunkon van az eszközeiken nem válogató fegyveres béke.

És vajjon, ha jó aratásunk lesz, nem illő-e, hogy a termelő gazda mellett annak előnyeiben a fogyasztó közönség is részesüljön? A drágaság már oly hihetlenné teszi a fogyasztók helyzetét, hogy az hátrányára van a termelő munkának. A háztartási gondok hátrányosan befolyásolják a család fő munkaképességét, ami, ha még fokozódik, nemzeti veszedelem lehet belőle. Mikor tehát a fogyasztó már úgy sem bír magával, akkor jön az állam és azt mondja, még több adót fogsz fizetni, mert jó aratás lesz, — igaz ugyan, hogy abból nem sok hasznod lesz. Hasznát fogja látni a börze, a spekuláció és a közvetítő kereskedelem.

A börze máris akcióba lépett. A börzebizományosok passzív rezisztenciába léptek és kimondták, hogy eladásra már nem vállalnak megbízást, mert szerintük már elég olcsó az új buza, világos bizonyítékul annak, hogy a spekuláció tetszése szerint csinálja az árakat.

Legyen tehát jó aratás, de ennek hasznát lássa a termelő gazda és a fogyasztók. De mindaddig míg állami és társadalmi berendezkedésünk mellett pusztán a modern gazdasági erőltényezők, mint börze és kartellek aratnak, egy jó termés nem lehet jogcime az adóképeség megtesztelésének.

a minimumra van redukálva, majdnem azt mondanám, hogy egy kissé tömegesebbek lehetnének, a többi között a biztonság érzete és látszata, no meg a stílus szempontjából is — úgy, hogy a templom befogadó képessége összméreteihez képest a lehetőleg nagyobb, 3000 emberre építették,* s annyi, legalább most, még üres, kényelmesen elfér benne. A falazat és mennyezet-tartó oszlopok és pillérek, az előbbieket egészen, az utóbbiak részben kőből vannak faragva, bácsdoroghi kőből. Mint-hogy a szószék, a három oltár szintén e kőből készültek, kőfaragó és szobrászművészet van a templom belsejében is elég.** A főoltár impozáns alkotás: három csucsíves fülkében Szent Imre, Pádovai Szent Antal és Szent István szobrai emelkednek. Az oltárasztal és lépcsők karstmárványból készültek. Az oltártól jobbra balra félkör alakokban egy-egy kőkorlát, oszlopocskákkal, hajlik előre. Két végső pylonján kandeláberok fognak diszelegni. Az oltár egész képét és a két balustrade igen eredetivé és ünneplissé teszi. A két mellékojtár (Jézus és Mária szive) aránylag kis méretűek a templomhoz képest, de végleges ítéletet csak akkor mondhatunk róluk, ha majd festett falhátteret kapnak. A szószék a négyzetnek evangélium felőli sarkán áll; minthogy hangfogó födele még nincs, sem ennek hatásáról, sem a templom szónoki akusztikájáról véleményt nem mondhatunk. Annál föltétlenebb dicsérettel kell illetnünk azt a negyvennégy szlavoniai tölgyfából faragott gyönyörű padot, mely két sorban, (22—22) van a 10 méter széles főhajóban

* A római katolikus hívek száma 10,000 körül lehet Csabán

** A Fabró és Lendvai budapesti kőfaragó cég ügyességét dicséri a sok szép művészi faragás.

Az ugrai választás.

Gróf Tisza Istvánt tudvalevőleg két kerületben választották meg országgyűlési képviselőnek: Aradon és az ugrai kerületben. Tisza az aradi mandátumot tartja meg s így az ugrai kerületben új választás lesz.

Egyik lapársunk közölte, hogy az ugrai kerületben Bölöny József munkapártival szemben báró Wesselényi Ferenc lép fel.

A kolozsvári *Ellenzék* munkatársa előtt br. Wesselényi Ferenc kijelentette, hogy ez a hír valótlan, mert nem volt s most sincs szándékában, hogy Ugrán fellépjen, különösen nincs Bölöny Józseffel szemben.

Báró Fejérváry Imre — miniszter.

Politikai körökben beszéltek, hogy a felség személyek körüli miniszterségre már legközelebb báró Fejérváry Imrét fogják kinevezni.

A banktárgyalások. Dr Wimmer az osztrák pénzügyminiszteriumosztályfőnöke tegnap délután 4 órától 9 óráig tárgyalta a pénzügyminiszteriumban Pap és Teleszky államtitkárokkal a bankszabadalom meghosszabbítása tárgyában s a tanácskozást ma délelőtt folytatták.

Az országgyűlés megnyitása előtt.

Holnap összeül a képviselőház. Egészen új képe lesz a Háznak. *Zlinszky* István háznagy ismeretlen vagy igen régen látott arcok előtt fogja felszólítani a kilencvenhat éves *Madarász* Józsefet, hogy foglalja el a korelnöki széket. A korjegyzők kijelölése után felolvassák az összehívó királyi kéziratot, amely után a miniszterelnök bejelenti, hogy a király az országgyűlést szombaton délelőtt trónbeszéddel nyitja meg. Ez az egész tárgya az első ülésnek.

Pénteken délelőtt 11 órakor a főrendiház is tart hasonló tartalmu ülést, mire hétfőn megkezdődik a megalakulás. Benyújtják a

és kereszthajó egy részében elhelyezve. Szép átmeneti stílusú, finom és pontos kimunkálási diszitással vannak elátva.* Ezzel egyszersmind el is készültünk a templom belső felszerelésének felszerelésével. Hozzáadhatjuk, hogy a toronyokban 4 harang van, melyek közül egy, a 17 méter magasnyi nagyharang az új. Thury Ferenc harangöntő készítette Budapesten. Orgona még nincs a templomban.

De ha most még üres is a szép új Istenháza, a legjobb reménységgel lehetünk a felől, hogy egykor az ország legjobbban felszerelt templomaihoz fog tartozni; erről a csabai hívek eddig tapasztalt áldozatkészsége teljes kezesség nyújt, melyet a többi között a következő kis statisztika is megvilágít. A 400 000 koronába került templom építésére alapítványokból 100 000, a vallásalapból 50 000 koronát fordítottak; az áldott emlékü Szmrecsányi Pál püspök 30 000 koronát, a csabai hívek 40 000 koronát; a belső felszerelésre a hívek 12 000 koronát, Szabó Györgyné Laurinyecz Mária 25 000 koronát (a főoltára), Szalai József föld-birtokos és családja 5000, Beliczey Rezső és családja 5000, a Mária és Jézus Szive Társulat több ezer, Laurinyecz Márton 1600 koronát adtak.

Régi magyar közmondás: várt leány várat nyer, s ha a csabai katolikus egyházat nevezük várt leánynak, nyilvánvaló, hogy a szép új templommal, hosszas várakozásért bőséges jutalmat kapott: nemcsak Csaba város födisze ez a templom, de a magyar áltól legszébb egyházaihoz méltán sorakozik.

Némethy Gyula dr.

* Melczner József csabai asztalos munkája. A 44 pad 7600 koronába került. A templom talaját keremint burkolattal a Melocco cég borította be. Szép, stilszerű mustrája van.

mandátumokat, kisorsolják az osztályokat, megválasztják a bíráló bizottságokat és így a megbízó-levelek igazolása után az elnökség, a tisztikar és a bizottságok megválasztására kerül a sor. Ezek az előkészületek igénybe fogják venni ennek a hónapnak hátralevő részét, úgy, hogy július elsejével fog megkezdődni az érdemleges munka a felirati vitával.

Az első ülés előtt tegnap délután az ellenzéki pártok tartottak alakuló értekezletet. Megválasztották az elnökségeket általánosságban megbeszéltek a követendő eljárásokat.

Kossuth Ferenc, aki eddig csak általánosságban nyilatkozott, ma már bővebben ismereti pártja követendő magatartását.

Bizonyára lesznek erős felszólalások, — mondja Kossuth — amelyek híven jellemzik a most lefolyt választásokat. Ilyen felszólalások a mi részünkről is el fognak hangzani, kemény és őszinte hangok. Nem hiszem azonban, hogy nagyobb szerű viharokra kerüljön most a sor, még kevésbé, hogy a parlamenti tárgyalások megakadjanak. Az obstrukciónak ugyanis ez idő szerint csakugyan nincsen helye, sem a felirati vitában, sem a sürgős szükségletek elintézésénél. Mi természetesen sem az indemnitást, sem az egyéb sürgős javaslatokat nem szavazzuk meg, hiszen ellenzékiek vagyunk, de azért meg sem obstruáljuk őket. Egyébként taktikai dologban még nem beszéltem párt-híveimmel, szerdán délután lesz az első értekezletünk, ott csak rövidebb beszédet szándékozom mondani és taktikai programunkat egyelőre abban foglalom össze, hogy: majd meglátjuk, mit csinálunk! Elvégre a taktikát mindig az adott viszonyokhoz képest kell megállapítani.

— De ha a legközelebbi parlamenti tárgyalásokra nem is várok valami hevesebb harcot, kétségtelennek tartom, hogy a későbbi időkben igen heves harc t kell majd fölvennünk a kormány ellen, mert hiszen ennek a kormánynak sok olyat kell koncessziók nélkül megvalósítani, amit mi engedelmények árán akartunk csak megvalósítani; a mikor pedig ezekre rákerül a sor, biztosra veszem, hogy a közvélemény támogatása mi mellettünk lesz.

A néppárt dühös és választási bukásért kegyetlen bosszút fog állani a kormánynon.

A többi párt nem igen fog aktív szerepet játszani. A nemzetiségek kevesen vannak, tehát nem sok vizet zavarhatnak. A pártokivüli hatvanhetesek pedig csak csendes szemlélői lesznek az eseményeknek.

A Justh-párt elkeseredett harcra készül és a felirati vita során éles bírálatot fog gyakorolni azob fölött a hallatlan visszaélések fölött, amelyeket a kormány úgy a választásoknál, mint most újabban a petíciók anyagának összegyűjtésénél elkövet. Ugyancsak nagy küzdelemre készül a néppárt is, melynek elnöke gróf Zichy Aladár helyett *Rakovszky* István lesz. Mozgalmas napok fognak tehát következni.

A horvát képviselők.

A horvát képviselők nagy része, összesen mintegy 30-an, részint tegnap este, részint ma reggel Budapestre érkeztek és ma délelőtt tíz órakor a Kontinentál-szálló nagytermében gróf *Pejacavics* Tivadar elnöklésével értekezletet tartottak, amelyen a kormány elé terjesztendő memorandum tárgyában folytattak megbeszélést. A memorandum szövegét véglegesen csak akkor állapítják meg, ha azok a horvát képviselők is Budapestre érkeznek, akik ezidőszent a Karlócán most folyó szerb egyházi kongresszuson vannak elfoglalva és e hét végén érkeznek a magyar fővárosba.

A király Budapesten.

Az uralkodó tegnap délután Budapestre érkezett. Az utóbbi években nem volt olyan fényes fogadtatása az uralkodónak mint a tegnapi volt. A főváros mindent elkövetett, hogy a király fogadtatása valóban impozáns legyen.

Az uralkodó megérkezéséről a következőkben számolunk be.

A király tegnap este Budapestre érkezett s a főváros ez alkalommal ünnepiesen fogadta. Az egész városban már kora délelőtt nemzetiszínű zászlókat lengetett a szél. Különösen sok a zászló és egyéb diszítés azon az utvonalon, a melyen keresztül a király a Várba hajtattott.

A Váci-köruton az erkélyeket drapériákkal vonták be és hatalmas zászlókat tűztek ki. A Ferenc József-téren levő középületeken (Főkapitányság, Lloyd épület, Kereskedelmi Bank) is számtalan zászló lengett.

A főváros az uttest mentén hatalmas árbcokkat állított fel, a melyeken Magyarország és Budapest aranyozott cimerei ékeskednek. Különösen díszes kápet nyújtott a Lánchid, a melyen rendkívüli sok s diszítés. Legszebb talán a Lánchid budai bejárója, a hol a házakat rendkívül dús szőnyegek és egyéb diszítések borították.

A király Budapestre való érkezésével kapcsolatosan rendkívül szigorú rendőri intézkedések történtek.

Azon az utvonalon, melyen a király a pályaudvarról a Várba hajtattott, tehát a Váci-köruton, a Fürdő-utcán és az Albrecht uton minden három lépésnyire rendőr állott. Ezenkívül az utcáskörökön kisebb-nagyobb lovasrendőr csapat vigyázott a rendre.

A nyugati pályaudvaron az érkezéssel dr. Schobert Ferenc rendőrkapitány, főkapitánysági titkár intézkedett.

A pályaudvar belsejébe ez alkalommal a szokottnál jóval kevesebb embert bocsátott a rendőrség. Összesen csak háromszáz meghívott bocsátottak ki.

A király Budapestre 6 órakor érkezett meg. A pályaudvaron a kormány összes tagjai megjelentek a hatóságok képviselőinek kíséretében. Az uralkodót Fülep Kálmán főpolgármester üdvözölte, a közelgő 80-ik születési évének fordulója alkalmából. A polgármester beszédére a király a következőket mondta:

— Különös örömmel jöttem ez alkalommal Budapestre és igen jól esett, hogy ilyen meleg fogadtatásban részesítenek, fogadják ezért valamint a 80-ik születés napomra való megemlékezésért benső köszönetemet. Adja át Budapest fő és székváros összes lakosságának hálás köszönetemet és üdvözlőmet.

Ezek után az uralkodó kocsiába ment, ahol Héderváry miniszterelnök foglalt mellette helyet. Amerre a király elment, mindenütt óriási embertömeg volt és nagy óvációkban részesítette az uralkodót. A király a Várpalotába hajtattott, ahol József főherceg fogadta. Az emeleten Augusta főhercegnő üdvözölte az uralkodót, mely után lakosztályába vonult vissza a király.

A Mikszáth-család köszönete Nagyvárad városának.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága éppen közgyűlését tartotta, mikor megérkezett Mikszáth Kálmán halálhíre Nagyváradra.

Hlatky Endre főispán kegyeletes szavakban hozta a nemzetet ért nagy veszteséget a közgyűlés tudomására s a törvényhatóság a többi között részvétirat küldését határozta el, az elhunyt nagy író családjához.

Rimler Károly polgármester azonnal eleget tett a törvényhatóság határozatának s elküldte úgy a koszorút Mikszáth ravatalára, mint a részvétiratot a gyászoló családnak.

A részvétírra tegnap érkezett meg az özvegytől és fiaitól a meleghangú köszönet, amelyet kiváló szépségéért egész terjedelmében a következőkben közlünk:

Nagyságos Polgármester Ur!

Fogadjá leghálásabb köszönetünket ama résztvevő sorokért, melyekkel a nehéz napokban bennünket felkeresni méltóztatott s ha vannak még a rideg fájdalomtól megdermedett szívnek érzései, ilyes valamit keltett fel a melegség, melyet a sorából kiáradó rokonszenv érzete egy percre a szívünkbe lehelt.

Igen kérjük Nagyságodat, kegyeskedjék őszinte hálánkat közölni a vezetése alatt álló Nagyvárad törvényhatósággal, ama nemes igyekezetért, hogy nagy fájdalomkon könnyíteni akart az által, hogy magának is osztályrészt kért belőle, de amely azért akármennyien vették is ki belőle a maguk részét, a maga végtelen egészében mégis csak megmaradt min nekünk.

Hiszen ami az önké volt az elköltözöttből, az megmaradt önknek, ami a mienk volt, az megszűnt örökre.

Kérem, fogadjá legforróbb köszönetünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1910. jun. hó.

Özv. Mikszáth Kálmáné és fiai.

Panaszok a kerületi munkásbetegségélyző ellen.

Kétszer követelik a díjakat.

Alig mulik el hónap, hogy ne panaszkodnának a kerületi betegsegélyző ellen. E panaszok legnagyobb része ugyan alaptalan, de van nagyon sok olyan panasz is, amelynek jogos alapja van.

Az a sok mindennapi panasz, amit a pénztár ellen hallunk nem lehet irányadó mindjárt a pénztár kritikájánál. Most azonban ezt a feljelentést egy hatósági közeg teszi még pedig az alispánhoz, akitől úgy az ő mint az iparosok részére kér védelmet.

A panaszt Zsáka község jegyzője tette meg tegnap. A panaszban a jegyző részletesen elmondja, hogy a nagyvárad kerületi munkásbetegsegélyző pénztár halomszámra küldi ki hozzá a díjhátralékos kimutatásokat. A kimutatások alapján a jegyző megkezdte a díjak behajtását és ekkor kiderült, hogy a pénztár követeléseinek nagy része jogtalan és téves alapokon készült. A hátralékosoknak kitüntetett munkaadók nagyrésze ugyanis igazolta, hogy vagy már kifizették a tartozásokat vagy pedig kijelentették alkalmazottaikat s így utánuk díjat fizetni nem tartoznak.

A jegyző panaszja szerint ez már nem első dolog és ilyenek által úgy a hatósági közeget mint az iparosokat zaklatja a pénztár. A pénztár eljárásával szemben kéri a jegyző, hogy utasítsa az alispán a pénztárt miszerint a jövőben pontos és nem jogtalan követelésekről szóló kimutatásokat küldjenek ki

hozzá végrehajtás végett, mert ez által nagy zugolódásokat idéznek elő.

A panaszból az tűnik ki, hogy a hiba a pénztárban van. Nem vezetnek egyetemlegesen a számlákat a ki és befizetések idejével s így tüntetnek ki jogtalan tartozásokat. A feljelentés után valószínűleg gondoskodni fog a pénztár elnöksége róla, hogy a jövőben ilyen és más hasonló a pénztár renoméját sértő hibák ne forduljanak elő.

UJDONSÁGOK.

* **Szent László napja.** Az idén is lényesebben fogja megünnepelni Szent László város nagy alapítójának, a magyar lovagkor kimagasló hőséne emléknapját. Vasárnap d. u. 6 órakor a Kath. kör. ünnepélye lesz a város háza dísztermében, melyen dr. Kdrácsonyi János kanonok megnyitó beszédet tart, dr. Némethy Gyula theologiai tanár a Szent László a művészetben — címmel felolvas, Popity János szaval, a fértikar pedig Beleznay vezetése alatt két éh ekzámot ad elő. Ünnepély után a város háza tornyában toronyzene lesz. Hétfőn, Szent László ünnepnapján d. e. 9 órakor szent mise és prédikáció a székesegyházban, melyre a plebánia templomokból körmenettel indulnak a hívek.

* **Rómer Flóris emléke.** Az aquincumi muzeumban díszes irodalmi ünnep keretében leleplezték Rómer Flóris volt nagyvárad kanonok emléktábláját. Rómer egyike volt a múlt század legkiválóbb magyar archeológusainak és különösen az aquincumi római régiségek feltárásában is kiválóak voltak érdemei. Azonkívül a régi Pest történelmi emlékeinek a kutatásában ő volt az első, aki rendszeres munka keretében iparkodott bemutatni a főváros alakulását, fejlődését és a fejlődés folytán keletkezett változásokat. A Magyar Archeologiai Társaság és az Aquincumi Múzeum azal róttá le most kegyeletét iránta, hogy özv. Darázs Jánosné szobrászművésznővel elkészítette domborműves emléktábláját és szombaton este leleplezte. Az emléktábla izléeses, szépen sikerült művészi munka, melyet az Aquincumi Múzeum falában helyeztek el. A leleplezési ünnep kezdetén Hampel József, a Nemzeti Múzeum régiségtárának igazgatója alkalmi beszédet mondott, melyben Rómer érdemeit fejtegette. Az ünnepi beszéd elhangzása után le hullott a lepel az emléktábláról s a társaság tagjai nemsokára vacsára gyűltek össze.

* **Bérczi János temetése.** A társadalom őszinte részvéteinek impozáns nyilvánulása mellett kísérték utolsó útjára az újvárosi iskola kiváló tanítóját az oly tragikus véget ért Bérczi Jánost. A Pável-utcai gyászház udvara s előtte jórészt az utca is megtelt a gyászoló közönséggel, melynek soraiban ott volt Fetser Antal felsz. püspök, káptalani helynök, dr. Horványi Géza városunk orsz. képviselője s a társadalomnak sok előkelő tagja. A város iskoláinak tanítói és tanítónői úgy szólván mind megjelentek érdemes kartársunk végtisztességén. A gyászszertartást dr. Vucskics Gyula esperes-plebános segédlettel végezte s utána a gyászoló kartársak nevében Szabados Pál tanító megható beszéddel vett búcsút a halottól, ki életében példát mutatott úgy az iskolában, mint magán- és családi életében valamennyinek. Utána a tanítói dalárda gyászéneket adott elő, mely könnyeket varázsolt a

gyászoló közönség szemébe. A bánatos kar-
társak felvették a koporsót s megindult a
gyászmenet a Szt László templomban, hol
requiemet tartottak az elhunyt holttestemé-
lett. Mire alatt a dalárda ismételtén énekelt s
utánna kikisérték a központi temetőbe, hol a
kápolna közelében levő család. sírhelyre te-
mették el.

* **A Roxin ügy könyvalakban.** Em-
lékezetes az a nagyérdékű bűnper, melynek
középpontjában egy előkelő nagyvárad i. ügyvéd,
dr Roxin György állott. A kir. törvényszéknek
— mely ítéletében kilenc súlyos vádpont fe-
lett határozott, — főtárgyalása valósággal
mintaszerű volt s ezért, valamint a bűnügy
érdekesítő, bonyolult anyagáért, ugyszintén a
vád- és védbeszédnek mesteri konstrukció-
járt nagy érdeklődésre tarthat számot a fő-
tárgyalás teljes anyagát felölelő munka. A szen-
zációs bűnper főtárgyalásának szövege, hi-
tes gyorsíró által készített jegyzőkönyve leg-
közelebb megjelenik a könyvpiacra, Sebő Imre
nagyvárad i. könyvkereskedő kiadásában.

* **Debrecen öt milliót ígér.** Abba a
harcba, amely Szeged, Pozsony és Debrecen
között dúl a harmadik egyetemért, legközelebbi
közgyűlésén erősen szól majd bele De-
recen. A gazdag város minden áron magának akarja
az egyetemet, a melyről dr Kemény Gyula
terjedelmes memorandumot készített. A jogi
és pénzügyi bizottság ezt a tervezetet el-
fogadta. E szerint Debrecen öt milliót ad az
egyetemért, a melyen 7 hittani, 12 jogi, 24
bölcsészeti és 14 orvosi tanszék volna. A
költségek végösszege évenként 798.000 korona
lenne. Ha megkapja Debrecen az egyetemet,
akkor épít még egy kulturpalotát, tüdőbeteg-
szanatóriumot, járványkórházat és négy új
klinikát. Debrecen ily áldozatok után biztosan
számít a harmadik egyetemre.

* **A főziskola felállítása.** A Bottó
hagyatékából felállítandó főziskola ügye tegnapi
ismét foglalkoztatta Nagyvárad város tanácsát.
Az ideiglenes megnyitás előtt szükséges az
épület átalakítása, amelynek tervét a 8000
koronára vette fel a ménöki hivatal. A tanács
csak részben fogadta el az átalakítás tervét,
mivel a belakókra nézve még nincs meg-
állapodás. Az ehhez szükséges hálótermek stb.
átalakítását most kikapcsolták a tervekből. Így
mintegy 5000 koronába kerülne az épület át-
alakítása. Egyidejűleg megbizta a tanács a vá-
ros főügyészt, hogy a hagyaték kintlevő
követeléseit hajtsa be, a hagyatékot terhelő
7—8 ezer korona tartozást fizesse ki, s a
telekkönyvet hozza rendbe. A hagyatékhoz
tartozó Szacsy utcai házat, egy korábbi
határozathoz képest, nyilvánosan elárverezik;
erre nézve azonban még ki kell kérni a mi-
nister jóváhagyását.

* **A 15 ik gyógyszerár.** A csillagvárosi
lakosok újabb kérést adtak be Nagyvárad
városához, amelyben kérik, hogy a csillag-
városi gyógyszerár engedélyezése tárgyában
már korábban beadott kérvényüket tárgyalja a
város s pártolólaga terjessze fel a belügymi-
nisterhez. A kérvényben azt kérik, hogy a
Gilányi sorral áthelyezett Remény gyógyszer-
ár helyett egy új gyógyszerárra adjon enge-
délyt a belügyminiszter, még pedig *Vinady*
Béla okleveles gyógyszerésznek.

* **Repülőgép a Rhédey-kertben.** Ér-
dekes látványossága akadt tegnap délután ugy-
hat óra tájban a Rhédey-kertben sétáló kö-
zönségnek. A fák közötti szabad térségről egy
csinos repülőgép emelkedett a magasba, amely
minden pilota nélkül merész íveléssel gyö-
nyörűen szelte a levegő oceánt. Közel kétszáz
méter magasságban megállapodott a repülőgép,
huzamosabb ideig a magasban lebegett s
azután lassan leereszkedett a kék azurból.
Ekkorára már nagy nézőközönsége támadt a
szép aviatikai produkciónak, amit ezuttal in-
gyen szemlélhetett a publikum. Vasárnap újra

felszál a francia önműködő repülőgép és pe-
pig az Bnke által rendezett népünnepélyen,
amelynek programjában van. A tegnapi próba
azt igazolta, hogy a népünnepély gazdag mű-
sorának egyik legérdekesebb látványossága
lesz a repülőgép.

* **Villamos vasut csillagvárosou.** A
nagyvárad i. városi vasut már évek óta készül
a bányasori villamos vasutvonal kiegészítésére.
Most már nem áll semmi akadály útjában,
hogy megvalósítsa tervét s a legtávolabb fekvő
Csillagváros közönségét hozzájuttassa a villamos
vasut előnyeikhez. A kereskedelmi miniszter
ugyanis beküldte a bányasori villamos vasut-
vonal helyszínrajzát, a jóváhagyással ellátva.
Annak idején, a lakosság kívánságára, Nagy-
várad városa kiogásolta, hogy a vasutvonalat
e csillagvárosi házak előtt akarják elvezetni,
ami sok szerencsétlenséget okozott volna, ha-
nem kérte a város, hogy az ut másik oldalán,
ahol legelő van vezessék a vasutat. A miniszter
figyelembe vette a város kívánságát, s a
helyszínrajzot akként módosította, hogy az új
vasutvonal az országot északi oldalán, a legelő
felől építtessék. Csak már látnánk az építést.

* **Bedőlt a Harisbazár.** A régi Buda-
pest egyik nevezetességét, a két utcára nyíló
Haris-bazárt tudvalevően most rombolják. Le-
bontják a hatalmas házat, már alig van valami
belőle. Halóporában azonban embervért kö-
vetelt. A váci utcai részen még áll egynehány
üzlethelyiség fala. Ezekben az omladozó épület-
roncsokban huzódnak meg éjszakára a munká-
sok. Tegnapi éjszaka is tizen-tizenötven aludtak
itt. Hajnaltájban a repedező falak mintegy
nyolc méter magasságból ledőltek. A hulló
kövek három napszámost temettek el. A szeren-
csétlenek: Szekrényes Mihály 15 esztendő s fiu,
aki egész testén súlyos zuzódásokat szenvedett,
Záborszky Ferencz 14 esztendő s tót napszámos
és egy hatvanéztendő s munkás, Hotanyik Já-
nos, akinek fejét zuzták be a nehéz kődarabok.
Mine a hárman a Rókus-kórházba kerültek. A
bontást vezető pallérok pedig — eső után
köpenyeg — elrendelték, hogy az épületron-
csok között ezentul senki sem alhatik.

* **Titokzatos éjjeli vendég.** Bende La-
josné feljelentést tett a rendőrségen, hogy az
éjjel ismeretlen tettes Bem-utca 2 sz. a. laká-
sán az utcára nyíló ablakát kifizetve szobá-
jába bemászott. Bende Lajosné arra ébredt fel
hogy szobájába viláosságot gyujtott s amint
szemét kinyitotta, legnagyobb meglepetéssel
vette észre, hogy a szobában ismeretlen férfi
van. A megrémült asszony segítségért kiáltott,
amire a betörő az ablakon kiugrott és Nagy-
Teleky-utca felé futott. A rendőrség a nyo-
mozást folyamatba tette.

* **Az összeszólalkozás vége.** Gágra
János házmaster és Andriská Imre napszámos
a Bányasor 31. sz. alatti háznál tegnapi dél-
előtt egy üres láda felett összeszólalkoztak. A
szóváltást dulakodás követte, amiközben Gávra
János elesett és fejét arcát összezuzta. — Sé-
rülései 8 nap alatt gyógyulnak. Eljárás folya-
matba tétetett.

* **A vadászok fegyverei.** A vármegye
területén valóságos hadserege él a vadászok-
nak. A hatóságok ugyszólván minden nap ko-
boznak el fegyvereket és szigorúan büntetik a
lesipuskásokat, ennek dacára is a vadászok
száma nő. A vármegye házában már valóságos
arsenál van az elkobzott fegyverekből. A vár-
megyére legutóbb 443 drb fegyvert szállítottak
be, melyeket a vadászoktól szedtek el. Ezek-
ből a fegyverekből 72 drb a wieni vadász-
kiállításra küldtek fel s így a vármegyén je-
lenleg 371 drb fegyver van, amelyből 14 drb
olyan, hogy érdemes értékesíteni, az értékük
pedig 47 korona. A többi fegyverre javasolja
a megyei házfelügyelő, hogy mint ócska vasat

értékesítsék. A fegyverek sulya 380 kilogramm
javasolja, miszerint a fegyverek nehogy vissza-
jussanak a vadászok kezébe, zuzassanak össze
lakatos által, és kilója 3 fillérért értékesíttessék.
Ez a javaslat valószínűleg nem kerül megvaló-
sításra, mert a fegyverek összezuzatása többbe
fog kerülni, mint a lakatos munkája, és ha a
vármegyének az az intenciója, hogy az elkob-
zott fegyvereket ne juttassa vissza a vadászok-
nak, úgy az a 14 darab is, amely eladásra van
javasolva, szintén megsemmisítendő. A fegyver-
ek ügyében legközelebb határoz az alispán.

* **Halálozás.** *Stiasny* Nándor m. állam-
vasuti nyug. főellenőr, élete 79. évében elhunyt.
Temetése ma, június hó 23-án délelőtt 11 óra-
kor lesz a biharmegyei közokrházból.

* **Szarvasmarha kiállítás táncsal
és bankettel.** A béli járásban 26-án szarvas-
marha kiállítást rendeznek, amely igen jó
sikerűnek ígérkezik. A siker oly szép ered-
ménnyel kecsegtet, hogy a rendezők a kiállítás
után bankettet tartanak majd a díjnyertes
szarvasmarhák örömeire táncra perdülnek, leg-
alább a rendezőség így informált minket.

* **Baleset egy hordóval.** *Legusa* Jó-
zsef 34 éves napszámos hat társával együtt
egy boros hordót szállított tegnap a Balázso-
vits-féle szőlőbe. Amint 960 literes hordót a
szekerről leeresztették, az megszaladt és *Le-
gusa* Józsefet elütvén, annak lábaféjét össze-
zuzta. Sérülésével beszállították az izr. kór-
házba, ahol ápolis alá vették. Sérülése 20 na-
pon felül gyógyuló. A rendőrség az eljárást
folyamatba tette annak megállapítása céljából,
hogy kit terhel a gondatlanság.

* **Játék a fegyverrel.** Bihar Illyéiől
jelenti tudósítónk: *Zgimbe* Péter 15 éves
paraszt fiu tegnap délután *Ursucza* János 16
éves barátjával az atyja töltött fegyverét
babrálgatta. Babrálgatás közben a fegyver el-
sült és *Ursucza* Jánost szíven lötte. A fia
nyomban meghalt. Az ügyesség a nyomozást
elrendelte.

x **A Lloyd kávéház nyári kert helyisé-
gében június hó 21, 22, 23, és 24 én következő
igen érdekes mozgólénykép ujdonságok lesznek
bemutatva: 1. Különbő táncok 2. Kardhal
vadász. 3. Nilus vidéke. 4. Lovag urak. 5.
Pali bukfcenczet vet. 6. Műkedvelő iparos. 7.
Állat az emberben. 8. Hamispénz gyártók.
Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő
italok-ról és ételekről gondoskodva van. A n.
é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein*
és *Örley* kávéház tulajdonosok. 39**

x **Finom uri fehérmű és minden uri
divat és kalap ujdonság megérkezett**

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 150

* **Borsalino, Pichler és angol kalap ta-
vaszi ujdonságok REICHARD ÁRUHÁ-
ZABA megérkeztek, hol legelegásabb bud-
pesti és amerikai cipők kaphatók. 40**

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekl, hogy
lakásában miért érhet el takarítást villamos
áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertya-
fényű Wolframéggöt és ami a régiekkel szem-
ben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát
nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást,
hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket al-
kalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram*
éggöt 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési
vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen
szolgálók felvilágosítással. 44

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25
évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12
évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvos-
nál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát
arany vagy kaucsukban, szájpadiás nélkül,
izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett.
Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok
tisztellel *Wildenburg Miksa* fogtechnikus
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám. 75

Keresik Haverdáékat.

A királyi Kuria tegnapi döntése után, mely megsemmisítette a szegedi esküdtek ítéletét és a Haverda-pőr újabb tárgyalására a budapesti esküdtszék delegálta, a közérdeklődés és a hatóságok figyelme ismét a három vádlott felé fordul.

Keresik Haverda Mária, Vojtha Antalt, és Jánossy Aladárt — és nem találják őket. És a legmegdöbbentőbb ebben az ügyben: a közönség többet tud mint azok, akiknek kötelességük lett volna figyelemmel kísérni Haverdáékat. Magánértesülések szólnak arról, hogy Haverda Mária legutóbb Velencében látták, majd állítólag Párisba ment, de bizonyosat senkisé tud.

A budapesti rendőrség úgy mondja, hogy Haverda és Vojtha még három nappal ezelőtt is Cirkvenicában voltak. Pozitív intézkedés azonban nem történt letartóztatásuk iránt. Dr Baumgarten Izidor koronaügyész helyettes szerint a szegedi ügyészségnek lett volna kötelessége szem előtt tartani őket, viszont szegedi ügyész szerint nekik ehhez nem volt joguk és most már a budapesti ügyészség kötelessége a vádlottak letartóztatása. Szegeden még hivatalosan nem is tudnak a Kuria ítéletéről, a budapesti rendőrség még semmi lépést nem tett, szóval egyik ügyész a másiktól várja az intézkedést. Ezalatt pedig Haverdáék csak akkor nem szöknek meg ha éppen nem akarnak . . .

A legellentétebb híreket hallottuk arról, hogy hol vannak Haverda Mária, és Vojtha Antal. Az asszony újpesti ismerősei azt mondják, hogy Haverda e hó elsején képeslapot küldött fiának Kölnből és most Páris felé utazik, vagy talán már az Oceánon van. Viszont vannak, akik tíz nappal ezelőtt Velencében látták őket. A budapesti államrendőrség úgy van értesülve, hogy Haverda és Vojtha még három nappal ezelőtt Cirkvenicában voltak és lehet hogy még most is ott vannak.

Haverda Mária, Vojtha, Vojtháné és egy Örszi nevű szobalányuk legutóbb Porto Reében voltak, ahonnan a Lovrana melletti Novi községbe tették át a lakóhelyüket és tegnap még itt tartózkodtak. Hogy tegnap amikor megtudták a Kuria rájuk nézve nagy veszedelmét rejtő ítéletet, nem szöktek-e meg, arról a főkapitánysághoz hír nem érkezett, de a főkapitányság nem is érdeklődött irántuk.

Az a hír, hogy Jánossy Aladár-Budapesten tartózkodik, bujkál, nem felel meg a valóságnak, legalább a rendőrség nem tud arról, hogy itt tartózkodnék, mert akkor már a toloncházba internálta és illetőségi helyére eltolcolta volna.

Jánossyt ugyanis, mint az ismeretes, a rendőrség öt évre kitiltotta a főváros területéről. Jánossyt, aki megfélemberte ugyan ezt az ítéletet, de csak birtokon kívül tehetett, mert a rendőrség másnap már elutaztatta Budapestre.

Haverda Mariska és Vojtha Antal ezelőtt körülbelül másfél héttel Velencében volt. A Lidón nyaraló magyarok közül sokan felismerték a szabadkai gyilkosság hőseit, akik úgy éltek Velencében, mint ahogy a nászutasok szoktak élni. Sütkeztek az élet örömeiben, költötték a pénzt jókedvűen, mintha amerikai milliósok lennének. Másfél héttel ügyüknek a Kurianál való tárgyalása előtt. Olyan könnyűszívvé, olyan gondtalanul mulattak, mintha

nekik az egészhez semmi közük sem lenne. A hirhedt szerelmes pár hol a tengerpart homokfövényén, hol a kávéház terraszán, hol a gondolák között tünt föl. Mikor kimulatták magukat Velencében, elutaztak Párisba.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Elvált asszony. (Petrás Sári második fellépte.)

Péntek: Nebántsvirág. (Petrás Sári harmadik fellépte.)

Szombat: Luxemburg grófia. (Petrás Sári negyedik fellépte.)

Vasárnap délután: Csókonszerzett völegény; este: Sulamith.

Tilos a csók. Anyári vendégszereplések során Petrás Sári ékeztet el hozzánk s tegnap lépett fel először a Tilos a csókban, a dada szerepében. A közönség ugyan nem töltötte meg egészen a színházat, de megtöltötte az a derű és jókedv, amely Petrás Sári egész alakításából szerte áradt. Rendkívül ügyes, rutinos színész, aki a szinpad hatása összes legyvereinek birtokában van s szokat tudja használni is. A dada szerepének parasztányos alaphangot adott, s ezen építette föl kedvesen-pajkos, kifogástalanul művészi alakítását. A közönség sokszor viharosan megtapsolta s az első Petrás este sikere után valamennyinek sikere kétségtelen. A többi szerep az ismeri szereposztásban az itteni jó keretben volt s mindenben méltóképp illett a fővárosi vendégművész künövé alakításához is.

Petrás Sári vendégestői. A színház ünnepelt vendégprimadonnája ma az Elvált asszony címszerepét játssza. Ebben a pompás szerepben érvényesül valójában Petrás Sári szépsége, graciens finomsága. Holnap, pénteken a Nebántsvirág címszerepét, szombaton a divatos Luxemburg gróf Angéliját játssza. A művész szép csengő hanganyaga és ének-művészete ebben a szerepben talál teret leginkább érvényesülésre. A kiváló művész még vasárnap este is fellép, de még a vasárnap esti darabra sem történt megállapodás.

MULATSÁG.

* **Tündérest a Schlauch téren.** Ma délután pompás, páriát ritító rózsáünnepély lesz a Schlauch-parkban. A városban szokatlan nagy érdeklődés mutatkozik iránta. Az ünnepélynek legszenzációsabb eseménye lesz mindenestre a »rózsakirálynő« megválasztása. Az ünnepély minden látogatója belépőjegyhez ingyen kap egy szavazólapot, melyet aztán a rózsakirálynői dícsőségre érdemesnek talált hölgné át fog adni. Ezenkívül még a sátraknál is lehet venni szavazólapokat. A kürtszóval jelzendő záróórakor minden hölgy beadja a szavazólapot, mire a küldöttség nyomban összeállítja a szavazatok arányát és azonnal ki is hirdeti az eredményt. Az így megválasztott »rózsakirálynő« aztán kap egy rózsák koronát, az utána legközelebb szavazólapot kitüntetettek pedig, mint a rózsakirálynő »udvarhölgyei« rózsakoszorút kapnak. Ezután megkezdődik a konfetti-ksata. A Schlauch-park díszítése és pazar világitása Kőszeghy József főmérnök tervei után és személyes felügyelete mellett történik, s egy káprázatos, csodás fényben ragyogó világ fogja fogadni az ünnepély esti látogatóit. A délutáni gyermek virágkorzó és a rózsakirálynő választás mozgalmi pedig világkörútra indulnak, mert egy mozgókép-vállalat engedélyt kért a rendezőségtől, hogy az egész felvonulást, s a választás és sátrak

körüli mozgalmat mozgóképekben megörökíthesse. Megnyugtató végett a rendezőség tudatja a n. é. közönséget, hogy a mulatságon semminemű zsarolás, vagy drágaság nem lesz, minden egyes tárgynak a rendezőség által megállapított szabott ára lesz és az elárusító hölgyeknek a szabott áron felül pénzt elfogadni nem szabad. A teljes műsor különben a mulatságra a következő: 5-től 7 ig katonazene, 7 től cigányzene, 6 órákor gyermek virágkorzó díjakkal, Nyereménytárgyak sorsolása a tombola sátonnál. Egy jegy ára 20 fillér. 7 órákor Rózsakirálynő és 12 udvarhölgyének választása a jelenlevő fiatal hölgy-k közül, szavazó cédulákkal, 11 órákor nagy lampionos felvonulás. Egész este mulattató előadások a nyílt szinpadon. Confetti és virágcsata. Tánc. Belépti-díj egy korona.

Közöljük végül azon hölgyek névsorát, akik személyes résztvételüket a mulatságra bejelentették.

A díszes névsor a következő:

Asszonyok: Dr Mőricz Ernőné, dr Verzár Istvánné, Koos Kálmánné, Falk Ferencné, Kolosy-Bélané, Bognár Sándorné, Geletha Gézané, Sebesy Béláné, dr Edelmann Menyhértné, özv. Polgár Gyuláné, dr Moskovits Józsefné, dr Gyémánt Jenőné, dr Perczel Adolfné, Moskovits Miksáné, Darvassy Lajosné ifj. Moskovits Mőrné, dr Spitzer Mártonné, Kőszeghy Józsefné, Füredy Lászlóné, Palánkay Károlyné, Virányi Bélané, Petrás Istvánné, Pallay Lajosné, dr Hoványi Gézané, Molnár Gézané, dr Sarkady Lajosné, Boóc Gézané, dr Adorján Arminé, Bogdán Jenőné, dr Bárdos Imréné, dr Steiner Arminé, Csécsi Nagy Istvánné, özv. Szabó Gézané, dr Thury Lászlóné, Dániel Lajosné, Krausz Bélané, dr Nemes Áronné, Heller Edéné, Popper Ákosné, dr Várnai Ferencné, Kepes Miklósné, dr Gősz Menyhértné, Sonnenfeld Adolfné, Lessner Alfrédné, Rechten Bauer Zsófia, Erber Imréné, dr Berkovits Renéné, Zathuretzky Istvánné. (Czeczki), ifj. Markovits Károlyné, (Cséffa), ifj. Schwarz Ábrahámné, Ruzsinszky Gyuláné, Heller Edéné, Darvas Józsefné, Messner Adolfné, Hajós Izsóné.

Leányok: Fényes Alice és Evelin, Kakos Mimi, Rozeneveig Alice, Molnár nővérek, Bognár Lily, Kappel Lotti, Rendes Ili, Gereta Alice, Sikot Ilus, Szondy nővérek, Sebesy Irénke, Nosz Ilonka, Puskás Irén, Hegyessy Erzsé, Kelepecz nővérek, Edelm-nn Elice, Polgár Anka, Feiler Annuska, Tierjung Irénke, Hajós Magda, Buhl nővérek, Schwarz Ada, Pál Ilonka, Kasinezy Mariska, Szilágyi Iezi, Sarkadi Klári, Kemény nővérek, Öttömőssy Olga, Dániel Bőske, Szentlélek Jolán, Bakó Jolán, Nagy Ilona, Laszky Adél, Kövér Ilonka és Ella, Nemes Adi, Fodor Mariska, Várnai Rózi, Popper Nusi, Kepes Annus, Aba Alice és Irén, Középesi Piri, Zathuretzky Zsófia, Keledi nővérek, Tóth Mariska, Kiss Ibolyka, Szilágyi Georgina, Ravazdy Ilonka, Kerekes Anna.

Igazságszolgáltatás.

Egy falopás utójátéka. (Esküdtszék tárgyalás.) Még 1908 október 14-én történt, hogy Lelesd község határában, hol a gör. kath püspökségnek nagy kiterjedésű erdői vannak, a püspökségi erdőös faipóson érte Portye György lelesdi lakost és néhány társát. A fatolvajok azonban elentálltak és az erdőre csak így menekülhetett meg az ütlegető, hogy hirtelen segítségére jött Jóó István erdőőr, aki viszont a Willgerodt fakitermelő részvénytársaságnál volt alkalmazásban. A fatolvajok erre megadták magukat és ki is egyeztek a püspökségi erdőőrrel 5 koronában, ha nem jelenti fel őket Jóó István erre eltávozott és végezte tovább rendes dolgát. Reggel 6 óra tájba azonban betért a községi korcsmába, a hol egy csomó oláh ember pálinkázott, köztük Portye György és tettenért társait is. Jóó István gyanútlanul lépett be a korcsmába, a felbőszült oláhok azonban nyomban rőronáltak, mire az erdőőr védte magát és rálőtt Pirtye Györgyre, aki egy székkal akarta fejbe vágni. A golyó Pirtye György combjába turódott.

Tovább azonban az erdőör nem tudta védni magát, az oláhok véresre verték. Sebeiből azonban hamarosan felgyógyult, ellenben Pirtye György 2 hónap múlva gondatlan gyógykezelés miatt behalt sebébe. Az ügyészség Jó István ellen halált okozó súlyos testi sértés miatt emelt vádat, Az esküdszéki tárgyalás tegnap volt ez ügyben, dr. Csulyok Béla elnöklésével. Az esküdtek arra a kérdésre, hogy büntetés-e Jó István abban, hogy Pirtye György combjába lőtt, nemmel feleltek. A bíróság ennélfogva Jó Istvánt felmentette és azonnal szabaddá is helyezte. Az ítélet jogerős, A vádat dr. Szolnok Jenő, a védelmet Mendelényi Béla ügyvédj. képviselte.

TÁVIRATOK.

A Reischrath ülése.

Bécs, június 22. (Sat. tud.) A király ma reggel 8 órakor Bienert miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta. A képviselőház ma előreláthatólag nagyon hosszú ülést fog tartani és befejezi a pénzügyminiszterium költségvetés-irányzatának a megvitatását és ezzel az állami költségvetés feletti vitát bezárja. Szavazni a költségvetésről csak holnap fognak. A kormány a Ház további munka programjáról folytatja a pártokkal a tárgyalásokat.

Letartóztattak egy koldus grófot.

Makó, jun. 22. A makói rendőrség ma letartóztatott s illetőségi helyére toloncolta tilos könyöradományok gyűjtéséért gróf Mirbach Hugót, ki egy 21 éves leánnyal, Schick Szidóniával, Makón könyöradományokat gyűjteni próbáltak. Letartóztatták őket. Az ifjú gróf bevallotta a rendőrségen, hogy ő és a leány szeretik egymást, megszöktek hazulról s koldulással próbálták szerencsét. Mindkettőjüket holnap hazatoloncolják egy trencsénmegyei községbe. A fiatalok her okmányokkal igazolta, hogy ő gróf Mirbach Hugó, régi grófi család sarja. Anyja gróf Hallerkői Amália.

Leszurt ügyvéd.

Zabola, június 22. Egy Zakariás-párti választó összeszóllalkozott dr. Kováts József ügyvéddel, a munkapárt egyik fő-kortésével és heves veszekedés után készel Kováts szívébe szurt. Kováts életben maradásához alig van remény.

NYILTTÉR.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszert egyedül a **Lédig-féle** alabastrom arc-eréme 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 db 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehérítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,
Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsor mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,
vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház 43. bérleje.

Erzsébet-Sósfürdő

BUDAPEST-KELENFÖLD.

Telefon 40—84. Villamos közlekedés.

A modern kor igényeinek megfelelőleg berendezve: gőzfűtés, villamos világítás. Pontos és szolid kiszolgálás. — **Gyógyjavallatok:** Általános gyengeség, idegzsabák, izom- és ízületi csusz, köszvény, **székrekedés**, aranyér, alhasi vérbőség, máj és epeutak megbetegedése, főleg női bajoknál, minők: tisztulási rendellenességek, hüvely- és méhhurut, idült méhlob, huyutak megbetegedéseinek, medenczebeli lobok után visszamaradt izzadmányok sterilizálásánál. Ivókúra és forró légfürdők, vibrációs massage, stb. T. c. vendégeinket kívánatra saját fogataink várják a vonatnál. Állandó orvosi felügyelet. A gyógyhelyre vonatkozó bőrebb felvilágosítással szolgál a **fürdőigazgatóság**, amely egyszersmind a **Budai Királyi Keszervíz** az elismert legjobb hashajtóvíz szállítását is eszközli.

Két szoba s konyhából álló lakás augusztus 1 re kiadó: Beöthy Ödön-utca 41. szám.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsetudósítások.

Budapest, június 22.

A gabonatózsa.

	50 kilogramonkint.
Buza októberre — — —	9.57
Rozs októberre — — —	6.92
Zab októberre — — —	7.25
Tengeri júliusra — — —	5.42

Irányzat: Szilárd.

Értéktőzsa.

Magyar hitel — — —	844.—
Oszták hitel — — —	669.—
4%-os koronajáradék — — —	92.20
Államvasut — — —	753.—
Jelzálogbank — — —	483.—
Leszámitoló bank — — —	568.—
Hazai Bank — — —	300.—
Kereskedelmi részv. — — —	742.10
Rimamurányi — — —	690.—
Salgótarjáni — — —	641.—
Közuti vasut — — —	720.—
Városi villamos — — —	380.—
Adria — — —	498.—

Irányzat: Szilárd.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

51

— Paróli! Kiáltá felhajtván annak sarkát, azzal a biztos tudattal, mintha a szerencsétől ön ragadta volna. A szerencse újra és megint újra kedvezett neki, mignem az igazi játékos szellemében felkiáltott: „Soixante et le vale” hogy vagy mindent nyerjen, vagy mindent elveszítsen a legközelebbi kártyán. Az emberek azt mondák később, hogy Montarbas arca el-sápadt és ajka reszketett, de keze legalább biztos lehetett, ha az összes játékosok közül, kik minden ujára ügyeltek, csak ketten vették észre azt, hogy a következő legközelebbi kártya helyett egy mást rántott elő.

— Megállj! kiáltá d'Artois szenvedélyesen orditva, — ön csal uram! Urak, ez itt hamis játék! — és villogó szemét vadállat módjára körüljártatta a társaságon.

Montarbas szilárdan tartva kezében a kártyát, erősen a szemé közé nézett.

— Monsieur, mondá, — ő felsége a királyné jelenlétében nem fogok rossz szavakat használni sógorával szemben. De ez összes itt jelenlevő urakat felelőségre vonom ezen gyalázatos vádért.

— Vonjon engem! Én láttam, hogy ön csalt! — kiáltá egy fiatalember előre tolokodva d'Artois gróf háta mögött. Ismétlem, Monseigneur szavait, ön csalt, ön rászédett mindnyájunkat.

Montarbas a megbotránkozás kitérésével, mely ha nem volt igaz, igen jól volt tételve, lecsapta az egész csomag kártyát olyan hevesen, hogy a kártyák mind szétszórtak a padlón, úgy hogy lehetett volt azokat összeszámolni vagy rendezni. Aztán uj ellen felé fordult nyugodtan és szilárdan, haragját egy ádáz mosollyal elpálástolva.

— Köszönöm, marquis, az ön jó véleményét, nagyon megérdemel ez egy kardcsapást. Holnap, tehát a három fenyőfánál a ligetben, nyolc órakor,

— Minél hamarabb, annál jobb, felelé a másik egy hajlongással visszahuzódva.

Most azonban nagy nyelvezavar támadt azok közt, kik tanui voltak ezen illetlen jelenetnek tanui között, mely oly hamar lefolyt, hogy a királyné az asztal tulsó végén világosan meg sem érthette, hogy mi történt. Ismer-vén sógorának indulatos természetét, az egész az ő türelmetlenségének tulajdonitá, mellyel vesztéseit fogadta; de azok, kik az ügyet megvitatták, más nézetben voltak, annyival inkább, mert a banknak rendkívül nagy nyere-sége volt és sokan hajlandók voltak azt hinni, hogy eleitől fogva meg lettek csa va.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUOSKICS GYULA.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

■ könyv és hirlapkiadó vállalat ■

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCZA 5. SZ.

■ ■ ■
A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

■ ■ ■
Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

■ ■ ■
Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapított :
1894.

Hirdetmény.

Nagyvárad város jeggyára keres f. évi július hó 1-ére a gyártási idény tartamára kereskedelmi könyvelésre képes és a helyi piaccal ismerős könyvelő-iroda főnököt, napidíj és az eladott jég után számítható jutalék fejében.

Amennyiben az alkalmazandó könyvvizsgáló szolgálatában beválik, a városi mérnöki hivatalnál később állandó alkalmazásra tarthat számot.

Jelntételeket az igények megjelölésével folyó hó 25-ig elfogad a városi főmérnök.

Az alkalmazandó könyvelő működésének megkezdése előtt a jeggyártási idő tartamára egy havi fizetésének megfelelő óvadékot köteles a városi házi pénztáránál letétbe helyezni.

Nagyvárad, 1910. június 20.

Köszeghy József,
v. főmérnök.

Hirdetmény.

Nagyvárad város jeggyára keres július hó 1-ére ügyes és a helyi piaccal ismerős elárúsítókat, a kik a jég házhozszállítását a város kocsijával ellátják. — Ugyancsak keres minden elárúsító melé 15-16 éves kifutó fiukat.

Az alkalmazandó elárúsítók egy havi fizetésüknek megfelelő óvadékot kötelesek alkalmaztatásuk idejére a városi házi pénztárába letétbe helyezni.

Ajánlkozók folyó hó 25 déli 12 óráig jelentkezzenek a városi mérnöki hivatalban Örömy Gyula építőmesternél.

Nagyvárad, 1910. június 20.

Köszeghy József,
v. főmérnök.

Hirdetmény.

Nagyvárad város jeggyára az új sertés vásártéren, Ó-si mellett folyó évi július hó 1. napján üzemeltet megkezd.

Elad és házhoz is szállít telj-sen átlátszó levegő mentes, kristály tiszta táblás jeget nagyban és kicsinyben. Elfogad rendeléseket nagyobb mennyiségű jég szállítására helybeli és vidéki ipar telepek és községek céljaira.

A jég eladási árai a következők:

1. 1 tábla kristály jég: (125 kg.) a gyárban átadva . . . . . 26 fill.
  2. 8 tábla, vagyis 1 métermázs kristályjég a gyárban átvéve . . . . . 2 00 kor.
  3. 1 tábla kristályjég, házhoz szállítva . . . . . 35 fill.
  4. 1/2 tábla jég házhoz szállítva . . . . . 18 fill.
  5. Havi bérlet napi egész tábla jégre . . . . . 10.— kor
  6. Havibérlet napi fél tábla jégre . . . . . 5 20 kor
- 1 métermázsánál nagyobb szállítványokra külön egyezmény.

Rendeléseket levélken a városi mérnöki hivatal vesz fel. — A szerb-ii megrendeléseket árszabás szerint a gyárban Szűcs főgépész, vagy a mérnöki hivatalban Örömy Gyula építőmester veszi fel.

Napi 1 métermázsánál nagyobb szállítványokra, vagy vidéki nagyobb megrendelésekre a városi főmérnök ad felvilágosítást.

Nagyvárad, 1910. június 20.

Köszeghy József,
v. főmérnök.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mat-tenie** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kiintani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

DÁVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-utca 28. sz. Telefon szám 924.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

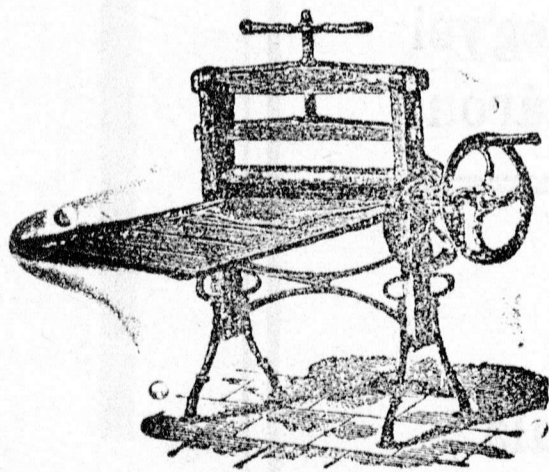
Kiváló tisztelettel

46

Benedek Ferencz

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut. Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

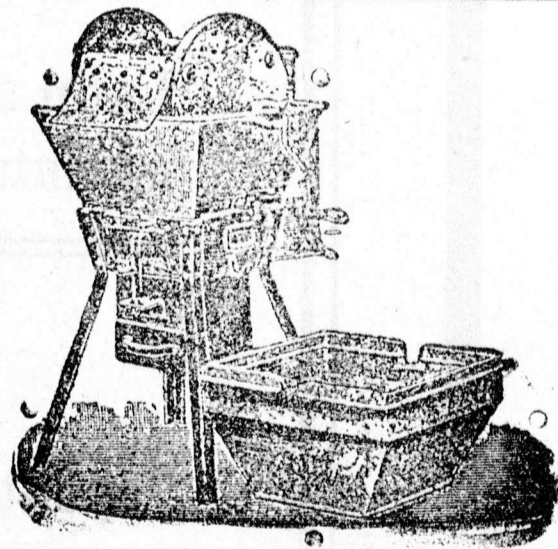
45

Jégszekrények legújabb szer-
kezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és
facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen
és bérmentve.

Gümőkór,
köhögés,
szamárköhögés,
influenza

eseteiben az orvosok
csak

SIROLIN
„Roche“-t
rendelnek.

Kik vannak a Sirolin „Roche“-ra utalva?

1. A kik hosszú időn keresztül köhögés bántal-
maiban szenvednek.
  2. Mindazok, kik üdült gégehurutban szenvednek.
  3. Asztmában szenvedők lényeges könnyebbülést
éreznek már rövid használat után.
  4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szem- és orrkatar-
rusos gyermekeknek tonos szere a Sirolin
„Roche“.
- A táplálkozást nagyban elősegíti.

Csak eredeti csomagolá-
sú Sirolin „Roche“-t
kérjen, minden után-
zatot vagy pótkészít-
ményt kérünk a leg-
hátróztottabban vissza-
utasítani.

Sirolin irodalmat M 15.
kivánatra ingyen és
bérmentve küld

F. Hoffmann-La Roche & Co.
Wien, III/1, Neulinggasse 11.